सांख्यज्ञानंशुद्धचिन्मात्रंतस्यस्वरूपमित्यर्थः तत्सत्त्वेमानमाह अभिज्ञानानीति घटादीनांज्ञानानितान्येवतस्यामूर्तेर्ब्रह्मणोमतंज्ञानं मनज्ञानेऽस्माद्भावेनिष्ठा निर्विषयघटादिज्ञानमेवपरंब्रह्मेत्यर्थः यथोक्तंवा
र्तिके परागर्थप्रमेयेषुयाफलत्वेनसंमता संवित्सैवेहमेयार्थोवेदांतोक्तिप्रमाणतइति ॥१०६॥ यदुक्तविधंब्रह्मतत्सच्चिदानंदरूपंतत्रस्थावरेषुसदंशमात्राभिव्यक्तिःजंगमेषुसच्चिदंशयोर्विद्वत्सुसच्चिदानंदांशानांत्रया
णामप्यभिव्यक्तिरितितेषामुत्तरमुत्तरंश्रेष्ठमित्याहद्वाभ्यां द्विविधानीति अगमंस्थावरं ॥१०७॥ महत्सुब्रह्मविस्तु यन्महज्ज्ञानंतत्सांख्यागतंसांख्येंऽतर्गतं एतेनसांख्यविज्ञानात्सर्वविज्ञानमुक्तं तथाचस्थावराज्जं

अमूर्तैस्तस्यकौंतेयसांख्यंमूर्तिरितिश्रुतिः॥ अभिज्ञानानितस्याहुर्मतंहिभरतर्षभ॥ १०६॥ द्विविधानीहभूतानिपृथिव्यांपृथिवीपते॥ जंगमागमसंज्ञानि
जंगमंतुविशिष्यते॥ १०७॥ ज्ञानंमहद्यद्धिमहत्सुराजन्वेदेषुसांख्येषुतथैवयोगे॥ यच्चापिदृष्टंविविधंपुराणेसांख्यागतंतन्निखिलंनरेंद्र॥१०८॥ यच्चेतिहासे
षुमहत्सुदृष्टंयच्चार्थशास्त्रेनृपशिष्टजुष्टे॥ ज्ञानंचलोकेयदिहास्तिकिंचित्सांख्यागतंतच्चमहन्महात्मन्॥ १०९॥ शमश्चदृष्टःपरमंबलंचज्ञानंचसूक्ष्मंचयथावदु
क्तं॥ तपांसिसूक्ष्माणिसुखानिचैवसांख्येयथावद्विहितानिराजन्॥११०॥ विपर्ययेतस्यहिपार्थदेवान्गच्छंतिसांख्याःसततंसुखेन॥ तांश्चानुसंचार्यततःकृता
र्थाःपतंतिविप्रेषुयतेषुभूयः॥ १११॥ हित्वाचदेहंप्रविशंतिदेवंदिवौकसोद्यामिवपार्थसांख्याः॥ अतोधिकंतेभिरतामहार्हेसांख्येद्विजाःपार्थिवशिष्टजुष्टे॥
॥११२॥ तेषांनतिर्यग्गमनंहिदृष्टंनार्वाग्गतिःपापकृताधिवासः॥ नवाप्रधानाअपितेद्विजातयोयेज्ञानमेतन्नृपतेनुरक्ताः॥११३॥ सांख्यंविशालंपरमंपुराणं
महार्णवंविमलमुदारकांतं॥ कृत्स्नंचसांख्यंनृपतेमहात्मानारायणोधारयतेप्रमेयं॥ ११४॥ एतन्मयोक्तंनरदेवतत्त्वंनारायणोविश्वमिदंपुराणं॥ ससर्गकाले
चकरोतिसर्गसंहारकालेचतदत्तिभूयः॥ ११५॥

गमंश्रेष्ठंजंगमेष्वपिविद्वान्श्रेष्ठतरइतिभावः॥ १०८॥ १०९॥ शमादिकंसर्वंसांख्येसांख्यविज्ञाननिमित्तंविहितमित्यर्थः॥ ११०॥ विपर्ययेकिंचित्साधनवैकल्यात्ज्ञानानुत्पत्तौ यतेषुयत्नशीलेषु तां
श्चानुसंचार्यतेषामाधिपत्यंकृत्वा॥ १११॥ महार्हेअतिपूज्येऽधिकमभिरतास्तेदेवंतत्पदार्थप्रविशंतिक्रमेणेतिशेषः॥ ११२॥ कीदृशीगतिःयापापकृतानांअधिवासः एतत्परोक्षज्ञानफलमुक्तं॥ ११३॥
अपरोक्षज्ञानफलमाह सांख्यमिति कृत्स्नंसांख्यंयोधारयते साक्षात्कृत्यास्तेसनारायणःपरंब्रह्मैव तथाचश्रुतिर्ब्रह्मविद्ब्रह्मैवभवतीति॥ ११४॥ हेनरमयाएतत्देवस्यात्मनस्तत्त्वमुक्तं तच्चनारायणोविश्वमि
ति सर्वंखल्विदंब्रह्मेतिश्रुतेरित्यर्थः तत्रहेतुः सइति एतेनतज्जलानितिश्रुतेरर्थउक्तः॥ ११५॥

Digitized by Google